

LŽA viedoklis par KM konceptuālo priekšlikumu jaunam Sabiedrisko mediju likumam

Labdien!

Latvijas Žurnālistu asociācijas valde izskatīja KM priekšlikumu Sabiedrisko mediju likumam un nolēma sniegt par to šādus priekšlikumus un iebildumus (pa projekta sadaļām).

Ievads

Sadaļa ir visai plaša un, kā norādīja EDSO, vietām liekvārdīga, tāpēc LŽA izvērsti to nekomentēs. Konkrēts komentārs ir par 9.pantu - tā formulējums rada bažas, ka, piemēram, portāla LSM.lv vai arī citu sabiedrisko mediju interneta projektu attīstība varētu tikt aizkavēta, jo prioritāte būtu audiovizuālais un audio saturs. Līdz ar to nav skaidrs, piemēram, tas, cik plaši portāls turpmāk varēs izmantot fotogalerijas, infografikas, dokumentus, tabulas, karikatūras, vizualizācijas, kartes utt.

I nodaļa - komentāru nav.

II nodaļa "Sabiedrisko mediju padome" (SMP)

LŽA kategoriski neatbalsta SMP modeli, kurš ir balstīts uz tās locekļu izvēli un iecelšanu pēc kvotu principa nevis pēc kompetencēm. Latvijas situācijā pašreizējais piedāvājums radītu risku sabiedriskos medijus pakļaut politiskām manipulācijām un devalvēt to saturu. LŽA uzskata, ka SMP būtu jādarbojas ne vairāk kā 5 locekļiem, kas visi būtu nodarbināti uz pilnu slodzi un izvēlēti pēc prasmēm: jurists, ekonomists/finansists un trīs mediju speciālisti.

Līdz ar to detalizēti komentēt visus pantus šajā nodaļā LŽA ieskatā nav lietderīgi. Tomēr vēlamies uzsvērt dažas lietas:

neatbalstām 17.p. 3.daļā paredzēto, ka SMP jebkādā veidā lemj par sabiedriskā medija Ētikas kodeksu, jo tas ir pašu mediju organizāciju atbildības jautājums;

nav skaidrs, kāpēc nepieciešama 22.p. 1.daļā paredzētā prasība "ir tiesīgi saņemt speciālo pieeju valsts noslēpumam" un kā to būs iespējams pārbaudīt, ja iepriekš šai personai pielaide nav bijusi prasīta.

III nodaļa "Sabiedrisko mediju iekšējā pārvaldība"

LŽA uzskata, ka šajā nodaļā ir pārlietu regulēti jautājumi, kuriem būtu jābūt sabiedriskā medija paša kompetencē.

LŽA priekšlikums: sabiedrisko mediju valdēm būtu jāieceļ galvenais redaktors, kurš tad arī pēc izvēles varētu veidot redakcionālo padomi vai citas iekšējās institūcijas.

Valdes sastāvā konstanti būtu jāpaliek trīs valdes locekļiem, lai mazinātu manipulācijas ap šo lēmumu (29.p. 6.daļa).

Nav skaidrs, kāpēc nepieciešama 30.p. 1.daļas 4.punktā paredzētā prasība "ir tiesīga saņemt speciālo pieeju valsts noslēpumam" un kā to būs iespējams pārbaudīt, ja iepriekš šai personai pielaide nav bijusi prasīta.

Neatbalstām 30.p. 2.d. 4.punktā paredzēto prasību, jo šādā redakcijā ir iespējama ļoti plašas interpretācijas, lai diskvalificētu pretendentu (kas ir "būtisks" pārkāpums? Cik sens pārkāpums

skaitās? Kurš vērtēs ētikas un prof.standartu pārkāpumus, ja nav bijis nekāda oficiāla lēmuma? utt.)

Par 31.p. 10.daļā paredzēto valdes locekļa termiņu ierobežojumu - tam nav skaidrs pamatojums, turklāt norma nav salāgota ar to, kas notiek citās valsts kapitālsabiedrībās.

Par sabiedrisko mediju ombudu. LŽA rosina šo sadaļu svītrot no šī likumprojekta un KM sākt darbu pie atsevišķa Mediju ombuda likuma, kurš attiektos uz **visiem** Latvijas medijiem (sab., komerc., elektroniskiem, drukātiem, interneta utt.).

IV nodaļa "Sabiedriskais pasūtījums"

Ļoti specifiska nodaļa, tāpēc LŽA detalizētus priekšlikumus nepaudīs. Ir apsverama iespēja ļoti sīkas atskaitīšanās vietā ieviest ikgadēju sabiedriskā labuma testu, vērtējot to, kā sabiedriskie mediji pilda likumprojekta ievadā noteiktos uzdevumus.

V nodaļa "Atbildīgums un sabiedrības līdzdalība"

LŽA rosina Sabiedriski konsultatīvo padomi veidot nevis katrā medijā, bet gan saglabāt kā konsultatīvu mehānismu pie SMP. Var to nodēvēt arī par Auditorijas padomi un veidot pēc BBC "Audience council" parauga.

VI nodaļa "Finansējums un saimnieciskā darbība"

LŽA ieskatā, šī ir visvājāk izstrādātā un nekonkrētākā nodaļa visā likumprojektā. Tā ir nopietni jāpārstrādā, piedāvājot mehānismu, kas sabiedriskos medijus nodrošinātu ar stabilu finansējumu.

VII nodaļa "Citi nosacījumi"

LŽA ieskatā, 64.pants ir jāsvītrot, jo to jau paredz Arhīvu likums.

66.pants: svītrot kā arhaiskas tiesības "saņemt raidījuma ieraksta kopiju," jo sab.medijam vienkārši būtu jānodrošina, ka ieraksts ir pieejams, piemēram, internetā.

LŽA arī vērs uzmanību uz faktu, ka likumprojektā vispār nav pieminēta sabiedrisko mediju sadarbība ar neatkarīgiem producentiem, kuri dod būtisku pienesumu radošo industriju attīstībā Latvijā. Līdz ar to šis jautājums ir jāiekļauj uzlabotajā redakcijā.

LŽA valdes vārdā

LŽA valdes priekšsēdētājs Ivo Leitāns